

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ФИЛОЛОГИЯ, ӘДЕБИЕТТАНУ ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ ФАКУЛЬТЕТІ
ҚАЗАҚ ФИЛОЛОГИЯСЫ КАФЕДРАСЫ

Кадреджа

**«ҚАЗАҚ ТІЛ БІЛІМІ: ЖАҢА ҒЫЛЫМИ ПАРАДИГМАЛАР МЕН
ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»**

атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция

Алматы
«Арыс»
2012

ов С. Ханбибі Есенқарақызы өлеңдеріндегі жеке метафоралық қолданыстар.....	146
ова А. «Интеллект» концептісінің ғылыми аспектілері.....	150
енова Ж. Лингвокогнитивтік зерттеулердегі дүниетанымдық дептілердің өзіндік ерекшеліктері.....	153
лабекова Р. Дене мүшелеріне байланысты тұрақты тіркестер және ның ағыналары.....	156
Сүйінжанова Ж. Атаулық тіркестердегі мағыналық тұтастық.....	158
Сырлыбаева Г., Асыллова Р. І. Жансүгіров қолданысындағы теңеулер мен компаративтік фразеологизмдер (тұрақты теңеулер).....	162
Тоқтарбаева Г. Прецедентті мәтін – лингвомәдениеттанудың зерттеу нысаны.....	166
Тумабаева А. Жастар жаргоны лексикасының пайда болу және толығы дереккөздері туралы.....	169
Шакирова Д. Ым-ишарат семантикасы, оның ұлттық-мәдени сипаты.....	174

-II-

**ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ МЕН
ЕКІНШІ ТІЛДІ МЕНГЕРТУДІҢ ТЕОРИЯСЫ**

Альмурзина Г. Роль альтернативных форм обучения в формировании профессионально-коммуникативной компетенции на казахском языке.....	176
Аір Р., Әлімтаева Л. Қазіргі қазақ тілінің синтаксисі» пенінің инновациялық тақырыптары арқылы студенттерді интеллектуалдылыққа жетелеу.....	179
Бакиева А, Қуаныш Ш. Развитие социокультурных компетенции учащихся на уроках казахского языка через внедрение личностно-ориентированной технологии.....	182
Гумарова Ш.Б., Тастемирова Б.И., Суттибаев.Н.А. Білім берудегі интерактивті оқытудың әдістері.....	184
Ғалиева А., Асыллова Р. І. Балалардың фонетикалық дағдыларын қалыптастырудың инновациялық тәсілдері.....	188
Есімжанова Г., Қонарбаева А. Мәтін негізінде кәсіби және арнайы шағын мамандықтарына байланысты лексиканы оқыту жолдары.....	191
Жақсылықова Б., Байбатанова Ф. Кәсіби дайындық жүйесіндегі оқыту технологияларының рөлі.....	194
Жаңабекова А. Қазақ әдеби тілінің аннотацияланған мәтіндер корпусына морфологиялық білімдер жүйесін енгізудің практикалық тәжірибелері және оларды оқыту жүйесіне енгізудің ғылыми-әдістемелік негіздері.....	197
Жетпісбаева С. Бастауыш сынып оқушыларының ойлау қабілетін дамытудың кейбір мәселелері.....	201
Жүсіпова Б. Дамыта оқыту технологиясын қазақ тілі сабақтарында қолдану.....	203
Жылқышыбаева Қ. Білім беру жүйесіндегі жобалай оқыту технологиясы.....	206
Исембаева Л. Ағылшын тілін оқыту әдістемесінің психологиялық құрылымы.....	210
Казмагамбетова А. О проблемах межкультурного общения в иноязычной аудитории.....	212
Камзина А., Жаңабекова М. Шет тілін оқытудағы инновациялық әдістердің маңызы.....	215
Мамедов Эйваз Вадуд оглы. Возможности и пути экономического воспитания студентов во внеаудиторное время.....	218
Манапова Г. Некоторые пути обучения самостоятельному иноязычному высказыванию.....	220
Маселова К., Есімжанова Г. Мемлекеттік тілді болашақ инженерлерге жаңа технологиялар арқылы оқыту мәселесі.....	224
Матай Б. Студенттерге ағылшын тілін интерактивті тәсілмен оқытудың ерекшеліктері.....	228
Машинбаева Г. Қазақ тілін шет тіл ретінде оқытудағы мәтінмен жұмыс.....	230
Молдабаева Ә. Білім беру жүйесіндегі инновация, инновациялық ұғымдар және екінші тілді меңгертудегі интербелсенді әдістердің тиімділігі (орыс топтарына қазақ тілін меңгерту шеңберінде).....	234

Наралиева
инновация
Сатбекова
өз бетімен
Тұрсынбаева
Тұяқбаева
мүмкіндік
Хусайн Р.
жазудың жа
Шыпыбе

Абилмаж
Азатбек С.
Амырахов
зафиксиро
Атабай Б.,
Атабай Б.,
Әбілқасым
Әлімбай Т.
Байымбет
позицияс
Жолдасов
көптік жағ
Қоңырбек
зерттеудің
Қосымов
Қошапов
келген тұр
Ли Ындж
мағыналық
Махкамба
Меркібаев
and Kazakh
Замина М
языке.....
Симбаева

Абдулхан
құрамы.....
Ақымбек
дыбыс ал
Аширов
Әбдіма
Әміров Б
Әшірбек
Бекболта
шығарма
Дәрмен
туралы.....
Дәулетке

3. Сөйлемдерді оқып, олардың түрлерін ажыратындар.
- Задания II уровня:
1. «Менің елім – Қазақстан», «Елімнің танымал адамдары», «Өз елімді мақтан тұтамын» тақырыптарына сұхбат құрастырындар.
 2. Берілген сөз тіркестерімен сөйлем құрастырындар.
 3. Тұрақты сөз тіркестерінің баламаларын Х.Қожахметованың және І.Кенесбаевтың сөздіктерінен қарап, жазып келу.

Задания I уровня:

1. «Менің елім – Қазақстан», «Туған жер – алтын бесігім», «Отан отбасынан басталады», «Астана – бас қалам», «Астана – менің болашағым», «Мен – елімнің ертеңімін» тақырыптарының біреуіне шағын шығарма жазындар.

Актуализация закрепляемого опыта.

1. Отан туралы мақалдарды жаттап алындар. Олардың орыс тіліндегі баламасын тауып, салыстырындар.

Подобные задания способствуют формированию у учащихся умения выделять главное, правильно систематизировать полученную информацию, содействуют росту личностной значимости и интереса к данному предмету и познавательной деятельности в целом.

Таким образом актуализация субъектного опыта учащихся является не только важным элементом личностно ориентированно урока, но и необходимым условием развития интереса к познанию, желания и умения занимать субъектную позицию в учебной и других видах деятельности.

Использование технологий личностно-ориентированного обучения приносит свои результаты: повышается качественный уровень обученности по предмету (мониторинг успеваемости); учащиеся успешно сдают промежуточное и итоговое тестирования (анализ результатов промежуточного итогового тестирования); используют свои знания по предмету в процессе общения.

Литература:

1. Жанпейсова М.М. Модульная технология обучения как средство развития ученика – Алматы, 1999
2. Лукьянова М.И. Личностно-ориентированное образование. – ЗАВУЧ, 6, 2005
3. Полат. Е.С. Новые педагогические технологии. – М., 1997
4. Полякова Н.В. Перспективные школьные технологии. - ЗАВУЧ, 5, 2005
5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М. Народное образование, 1998
6. Цявичене П.Ю. Теория и практика модульного обучения. Каунас, 1989

Мақалада оқушыларға әр түрлі деңгейдегі тіл дамыту жаттығуларын, тапсырмаларын қолдану арқылы олардың білімін шығармашылық деңгейге көтеру жайлы айтылады.

This article is about development of pupil's language to the creative level with the help of different level exercises.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИНТЕРАКТИВТІ ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕРІ

*Гумарова Ш.Б., Тастемирова Б.И., Суттибаев.Н.А.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті оқытушылары*

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында білім берудің мақсаты – жылдам өзгеріп отыратын дүние жағдайларында алынған терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі іске асыруға, өзін-өзі дамытуға және өз бетінше дұрыс, адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру деп көрсетілген. Осы мақсатқа жету үшін үнемі оқытудың жаңаша, тиімді

тың
лады»,
рының
тауып,
авное,
эстной
ажным
ресса к
ви
свои
горинг
анализ
мету в
тика –
родное
шарын
help of
сында
ымнің,
я және
жеке
тиімді

әдістері мен технологияларын іздестіріп, пайдалануымыз қажет. Дәл қазіргі уақытта қарқынды дамып келе жатқан интерактивті оқыту технологиясын қолдану, көздеген мақсатымызға жетуге мол мүмкіндік береді.

Жалпы «Интерактивті оқыту» 1990 жылдары интернет желісінің дамуымен байланысты пайда болған. «Интерактив» деген сөз ағылшынның «interact» («inter» – «өзара», «act» – «әрекет ету») деген сөзінен шыққан. Яғни, интеракция – жеке индивидтердің, топтың, жұптың өзара біріккен әрекетте бір-біріне алма-кезек әсер етуі. Интерактивті оқыту – бұл таным әрекетін ұйымдастырудың арнаулы формасы. Оқытудың бұл формасы алдына нақты және бағдарланған мақсат қояды. Сондай мақсаттарының бірі – оқу процесінің өнімділігін арттыратын студенттің ақыл-ой кемелділіктерін, өз жетістіктерін сезінетіндей жағдай тудыру.

Интерактивтік оқыту – бұл ең алдымен білім алушымен мұғалімнің қарым-қатынасы тікелей жүзеге асатын сұхбаттасып оқыту болып табылады. Ол толық айқындалған және мақсатын алдын ала болжауға болатын оқыту түрі. Сабақтағы интерактивтік әрекет өзара түсіністікке, өзара әрекетке, қатысушылардың әрқайсысына қажет міндетті бірлесіп шешуге алып келетін – ұйымдастыру және қарым-қатынас жасауды дамытуды ұсынады.

Интерактивтік оқыту технологиясы деп нәтижесінде оқу әрекеті барысында олардың өзара мотивациялық, интеллектуалдық, эмоционалдық және басқа да жақтарынан жетістіктерге жетуді сезіну ситуациясын тудыра алатын, білім алушыға педагогикалық әсерлі танымдық қарым-қатынас құруға кепілдік беретін, мұғалім мен білім алушы іс-әрекетін оқу ойындары түрінде ұйымдастыру тәсілдерін айтамыз.

Оқытудың интерактивті әдістерінің артықшылығы:

- сабақ үстінде білім алушылар мен мұғалімдер арасында тығыз қарым-қатынас орнайды;
- ондай қарым-қатынас білім алушылар әлдебір мәселені талқылап, соның шешімін табуға тырысқан кезде қалыптасады;
- тұлғаның қызығушылығын туғызады, әрқайсының оқу процесіне қатысу белсенділігін кеңейтеді;
- тұлғаның жауабынан гөрі мәселені шешімін табу маңызды болады;
- әрбір тұлғаның сезіміне назар аударылады;
- оқу материалдарын тиімді меңгеруге бейімдейді, тұлғаға көпжоспарлы әрекет етуге әсер етеді;
- тұлғаның пікірлері мен қарым-қатынастарын қалыптастырады, мінез-құлықтың өзгеруіне көмектеседі;

Интерактивтік оқыту – бұл танымдық әрекеттің арнаулы ұйымдастыру формасы. Ол толық айқындалған және мақсатын алдын-ала болжауға болатын оқыту түрі. Осындай мақсаттардың бірі білім алушы өзінің жетістіктерін, интеллектуалдық белсенділігін сезінетіндей, оқу барысында қызығушылықтарын арттыратын оқытудың жинақы шарттарын жасау. Интерактивтік оқытудың тиімділігі сол, аудиториядағы барлық білім алушылар қамтылады, олар өздерінің білетін және ойлайтын нәрселері арқылы түсінуге және қарсы әсер етуге мүмкіндік алады. Оқу материалын игеруде әр білім алушы өзіне тән ерекше еңбегін сіңіреді, білім, идея, әрекет ету тәсілдерін алмасу үздіксіз жүреді. Сонымен қатар, мұнда өзара қолдау және бір-біріне деген жанашырлық қалыптасады. Яғни, жаңа білім алып қана қоймайды, танымдық ой-өрістері дамиды, оны әлдеқайда жоғары топтасу мен еңбектесу дәрежесіне көтереді.

Сабақтағы интерактивтік әрекет өзара түсіністікке, өзара әрекетке, қатысушының әрқайсысына қажет есепті бірлесіп шешуге алып келетін ұйымдастыру және сұхбаттасып қарым-қатынас жасауды дамытуды ұсынады.

Интерактив бір көзқарастың немесе бір ғана сөйлеуішінің басым болуы жағдайын болдырмайды. Сұхбаттасып оқыту барысында сыни ойлауды, тиісті ақпарат пен белгілі жағдайды талдау негізінде күрделі мәселелерді шешуді, балама көзқарастарды салыстыруды, ақылды шешімдер қабылдауды, пікірталастарға қатысуды, басқа адамдармен тиімді қарым-қатынас жасауды үйренеді. Ол үшін сабақта жекелей, жұптық және топтық жұмыс ұйымдастырылады, зерттеу жұмыстары, түрлі ойындар қолданылады, құжаттармен және түрлі ақпарат көздерімен жұмыс жасайды, шығармашылық жұмыстар пайдаланылады.

Оқыту тәсілдері мен технологиясы:

Оқыту барысында кем дегенде мазмұндық (нені оқыту), процесуалдық (қалай оқыту), мотивациялық (білім алушы әрекетін қалай белсенді етуге болады) және ұйымдастыру (білім алушы мен мұғалім әрекетіннің құрылымын қалай жасау керек) жағын бөліп қарауға болады.

Мазмұндық жағына – мазмұнды қарым-қатынас, оқу материалын күрделендіру, оқу пәндерін ұйыстыру /интеграция/, дидактикалық материалдарды күрделендіру және т.б.

Процесуалдық жағына – бағдарламалау тәсілдері, проблемалық, интерактивтік оқыту т.б.

Мотивациялық – оқу барысында білім алушылардың белсенділігін қамтамасыз ету тәсілдері, танымдық қызығушылықты қалыптастыру т.б.

Ұйымдастыру – мұғалімнің білімділігі, тың идеяларды жеткізуі, оқу пәнін жете меңгеруі.

Осы тәсілдердің бәрі өз кезегінде технологиямен қамтамасыз етіледі. Мысалы, проблемалық оқыту тәсілі: проблемалы-сұхбатасып оқыту, проблемалы-тапсырмалар, проблемалы-алгоритмдік, проблемалы-бағдарламалық, проблемалы-контекстік, проблемалы-модульдік, проблемалық-компьютерлік оқыту.

Осы тәсілді қолдаушылардың ойынша, осындай ситуацияның жиі қолданылатыны және ыңғайлы түрі оқу ойындары болып табылады. Ойындар мұғалімге оқытудың білім, білік, дағды қолданылуын, жаттығу мен өңделуін, әркімнің мүмкіндігін ескеруді, білім деңгейі әртүрлі оқушыларды ойынға тең дәрежеде қатыстыру нәтижелерін көрсететін мүмкіндік береді. Сонымен қатар ойындарда барынша эмоциялық-тұлғалық әсер ету, коммуникативті біліктілік пен дағды қалыптастыру, қарым-қатынас құндылығы сияқты мүмкіндіктер бар. Сондықтан оқу ойындарын қолдану білім алушының жеке және тұлғалық сапаларын тәрбиелеуге қолайлы.

Интерактивті оқытудың басты мақсаты – білім алушыларды өз бетінше ой қорытып, жауап таба білуге үйрету. Еліміз дамудың демократикалық жолын тандап алған қазіргі заманда жастарды өз бетінше шешім таба білуге үйрету заңды құбылыс. Бұл күнделікті аудиториядағы жұмыстарға қатысты: білім алушы сабақ кезінде мейлінше белсенділік танытуы тиіс. Осындай, білім алушылардың белсенділігін арттыруға мүмкіндік жасайтын әдістемелік амалды интерактивті деп атайды.

Себебі интерактивті оқытудың басты мақсатының өзі сол - білім алушыларды өз бетінше ой қорытып, жауап табуға үйрету. Интерактивті әдістеме өзара қарым-қатынастың мол ауқымын қамтиды. Мұнда білім алушының бұған дейін алған өмірлік тәжірибелері білім берудің негізгі көзі болып табылады. Бұл әдісте білім алушы мыналармен қарым-қатынасқа түседі:

- 1) мұғаліммен (сұраққа жауап берген кезде);
- 2) өзге білім алушылармен (қосақталып жұмыс істеген кезде);
- 3) шағын топтармен (топпен жұмыс істеген кезде);
- 4) белгілі бір топпен, аудиториямен (сауалнама алғанда)
- 5) кейбір техника түрлерімен (компьютермен интернетке шыққанда т.б.).

Интерактивті әдістің ерекшелігі – білім алушы өзгелермен араласу барысында ашыла түседі, көбірек оқып, тәжірибе жинай білуі керек. Тәжірибе интеллектуалдық тәуелсіздіктің негізі болып табылады және барлық өркениетті азаматтың қажетгі құралы десек те болады. Интерактивті әдістеме білім алушылардың мынадай мақсаттарына жетуге мүмкіндік береді:

- 1) Олар мол мағлұмат алып, өздері айтқан пікірге логикалық түсініктеме беруге жол ашады;
- 2) Өз пікірлерін терең ойланып айта алатын болады;
- 3) Мәселені талқылаған кезде бұған дейін алған, тәжірибеде жинақтаған білім қорын пайдалана алады;
- 4) Бір-бірінен жаңа мағлұматтар ала отырып, білімін толықтыра алады;
- 5) Шындыққа көз жетуі үшін дәлел іздеп, ойын анықтап көрсете алады;

Интерактивті әдісте таным қабілеттерінің мынадай түрлері қолданылады:

- 1) фактілерді еске алу;
- 2) ойлану;
- 3) алған білімін жаңа жағдайға пайдалану;
- 4) талдап, синтездеп үйрену (бір ортақ шешімге жету үшін, барлық идеяларды біріктіру);
- 5) баға беру (сапасын анықтау).

Бұл әдіс осылай жастарды жеке тұлғалық қасиеттерінің қалыптасуына жол ашады. Бұл ретте ең алдымен оқытудың формалары мен түрлерін, әдістерін түрлендіріп, жаңартып отыру, білім беру ісін технологияландыру (озық техникаларды мысалы: ғаламторды, интерактивті тақтаны, электронды оқулықтарды т.б. пайдалану) керек. Ең бастысы білім алушыларды оқу әрекетінің субъектісі ретінде дамуын қамтамасыз ету керек. Олардың оқу әрекеттерін ынталандыруда барлығының көзқарастарына көңіл бөлу керек, пікірлеріне шынайы қызығушылық танытып, келісуі оларды белгілі бір шешім қабылдауға мәжбүрлемеу, пікірлерін сынауға, жоққа шығаруға, кемсітуге жол бермеу керек.

Интерактивтік оқу технологиясын қолданатын оқыту процесінің құрылымында мына кезеңдерді бөліп көрсетуге болады:

Бағыттау. Ойынға қатысушылар мен сараптаушыларды дайындау кезеңі. Мұғалім жұмыс тәртібін ұсынады, білім алушымен бірге сабақтың басты мақсаты мен тапсырмаларын жасайды, оқу проблемасын құрастырады.

Ойын-сабақты өткізуге дайындық. Бұл жағдайлар, нұсқаулар, қойылымдар мен басқа да материалдарды оқыту кезеңі. Мұғалім сценарий жасайды, ойын тапсырмаларына, ережесіне, ролдерге, ойын бөлімдеріне, ұпай санау тәртібіне түсінік береді. Білім алушы қосымша ақпарат жинайды, мұғаліммен ақылдасады, ойын барысын және мазмұны туралы өзара талқылайды.

Ойынды өткізу. Бұл кезеңде ойын процесінің өзі жүзеге асады. Ойын басталғаннан кейін ешкімнің оған араласуға және бағытын өзгертуге қажысы жоқ. Тек жүргізуші ғана қатысушының әрекетін бағыттап отырады, егер ол бастапқы мақсаттан ауытқып бара жатса. Мұғалім ойынды бастағаннан кейін, аса қажет болмаса оған қатынаспауы керек. Бұл жерде мұғалімнің міндеті; ойын әрекеттерін, нәтижелерін, ұпай санауды бақылау және түсініспеушілік болған жағдайда түсіндіру, білім алушының сұрағына жауап беру немесе өтініші бойынша оның жұмысына көмектесу.

Ойынды талқылау. Ойын нәтижесін талдау, талқылау және бағалау кезеңі. Мұғалім талқылау жүргізеді, оның барысында сарапшылар сөйлейді, қатысушылар өз пікірлерін айтады, өз ұстанымдарын және шешімдерін қорғайды, қорытынды жасайды, ойын барысында туындаған қиындықтары, ой-пікірлері туралы әңгімелейді.

Интерактивтік оқу технологиясын пайдалану әр білім алушының іс-әрекетін сабақтастыруға, оның оқу әрекетін және тұлғалар арасындағы танымдық қатынастарын байланыстыруға мүмкіндік береді.

Оқу процесінде, оның ішінде практикалық сабақтарда интерактивті құралдарды қолдану мұғалімнің жеке тәрбиесіне, шығармашылық ізденісіне байланысты. Интерактивті құралдар оқыту формасын ұйымдастыруды түрлендіруге, дәстүрлі оқыту әдістеріне жаңа элементтер енгізуге мүмкіншіліктер жасайды. Бұл білім алушының пәнге деген қызығушылығын арттырады. Интерактивті құралдарды орынды қолдану оқыту сапасын жетілдіруге көмектеседі.

Жалпы интерактивті оқыту теориялық та, практикалық та тұрғыда зерттеуді қажет ететін дидактика міндеттерінің біріне саналады. Ал интерактивті оқыту формаларын, әдістерін пайдалану мұғаліммен білім алушымен қарым-қатынас жағдайын аса шеберлік, білімділік демократиялық бағытта уақыт талабына сай таңдауды қалайды. Педагогикалық үрдісте жаңа технологияларды енгізіп интерактивті оқытуды пайдалану мұғалімдерді шеберлік жағынан шыңдайтындығы дау тудырмайды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы. «Қазақстан мұғалімі», 20 қаңтар, 2004 жыл.
2. «Концепция развития иноязычного образования Республики Казахстан». – Алматы: Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, 2006г.
3. Кунанбаева С. С. Теория и практика современного иноязычного
4. образования. Алматы, «Эдельвейс» 2010.
5. Шукин А. Н. Обучение иностранным языкам, Теория и практика: Москва, Филоматис, 2007.
6. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению, Москва, «Просвещение» 1991.
7. Колкер Я. М., Практическая методика обучения иностранным языкам. Москва, «ACADEMIA», 2001.
8. Рогова Г. В., Рабинович Ф. М., Сахарова Т. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва «Просвещение» 1991.
9. Гальскова Н. Д Современная методика обучения иностранным языкам. Москва, «Аркти-ГЛОССА», 2000.
10. www.edu.gov.kz

The 21st century puts forward big requirements to foreign language teachers. The most effective way to teach foreign language is to combine different approaches. The paper considers text work with

f diagrams, interactive activities and animations in the classroom as a tool which enables to e students' activity in the classroom and to improve the quality of working with technical texts.

21 век предъявляет новые требования к работе преподавателя в аудитории. Для повышения эффективности работы по иностранному языку необходимо сочетать различные подходы. В докладе рассматриваются виды интерактивных работ с обучающимися с использованием интерактивных заданий и различных игр на занятиях по иностранному языку в качестве инструмента, который позволяет повысить активность студентов и качество работы.

БАЛАЛАРДЫҢ ФОНЕТИКАЛЫҚ DAҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ

А.Н. Ғалиева, доцент ф.ғ.к., Р.О. Асыллова, ф.ғ.к.,
I. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті

Балабақша балаларын дамытатын, өсіретін әрі тәрбиелейтін негізгі іс-әрекет – ойын. Ойын арқылы бала өзін қоршаған ортамен, табиғатпен, қоғамдық құбылыстармен, адамдардың әгімен, қарым-қатынастарымен танысады. Халқымыз ойындарды тек балаларды алдандыру, көңілін көтеру әдісі деп қарамай, жас ерекшеліктеріне сай олардың көзқарастарын, мінез-құлқын қалыптастыру құралы деп бағалаған.

Ойын - баланың қажетті әрекетінің бірі. Ойынды кіші жастағы балалардың табиғаты керек етеді.

Ойын үрдісінде балалардың білімі тереңдей түседі, осыған дейінгі білімдері мен түсініктері баянды болып жаңа меңгеріледі. Сонымен қатар, ойындағы ереже ойынға ұйымшылдық, тұрақтылық сипат береді, оның мазмұнын баянды етеді және өзара қарым-қатынасының одан әрі дамуына септігін тигізеді. Жасқаншақ балалардың ойынға белсенді қатысуына көмектеседі.

Дидактикалық ойындарды тіл дамыту сабақтарында пайдаланудың тиімділігін тәжірибие көрсетіп отыр [1, 2]. Сабақты бекіту, сабақта меңгерген материал туралы түсінігін кеңейту, баланың шығармашылығын дамыту, тіл байлығын молайту үшін ол ойындар сабақтың тақырыбына, мақсатына сай таңдалып алынады.

Тілдің дыбыстық мәдениетін қалыптастыру мақсатында жүргізілетін ойын түрлері 5-6 жасқа дейінгі балалардың фонетикалық дағдыларын жетілдіріп, дыбыстарды ауызекі сөйлеу тілінде дұрыс айтуға бағыттайды.

Тіл дамыту, сөз қорын молайту сабақтарында баланы сөз ішіндегі дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету ісіне назар аудару керек. Балалардың көбінің сөз ішінде кездесетін *р, л, с, ш, з, б, п, ф* дыбыстарын айтуға қиналатыны байқалады. Кейде бала аталған дыбыстарды жеке-жеке дұрыс айтады да, сөз ішінде дұрыс айта алмайды.

Балалардың дыбыс қолдануында мынадай кемшіліктер кездеседі: сөз ішінде дыбысты дұрыс айтпа, сөзде дыбыс қалдырып айту; сөз ішінде дыбыс алмастыру. Мысалы, *қуыршақ* — *құршақ*, *қолғап* — *қолбақ*, *орамал* — *омалар* — *омайлар*.

Дыбыстарды дұрыс айтуға жаттықтыру жұмыстарын басқа сабақтарда (шығарма оқу, дидактикалық ойын, бақылау) сабақ мазмұнына қарай жүргізуге болады. Бала оқу жылы ішінде бағдарламада көрсетілген дыбыстарды тугелдей дұрыс айтатын болуы қажет.

Жоғарыда аталған кемшіліктерді түзету үшін ең алдымен балаға қиын *р, ш, з, с, ж* дыбыстары: жиі кездесетін сөздерді тындата отырып, баланың құлағын (есту қабілетін дамыту) сөздің дыбысталу ерекшелігіне төселдіру керек.

Дыбыстарды дұрыс айтуға, тілін жаттықтыруға мынадай жұмыстар атқаруды ұсынамыз.

Ең алдымен, дыбысты дұрыс айтуын үйрету, одан кейін дыбысқа байланысты тіл сындыруға тақпақтар айтып, жаттату, шығарма оқу, дыбысқа байланысты ойындар ойнау. Мәселен, Р дыбысы мен әрпін өткенде Б.Тәжімбетовтың «Р-ға тілің келе ме?» тақпағын міндетті түрде жаттатқызу керек.

«Р « -ға тілің келе ме?

Құрларда құр –деші, жайылып жүр –деші,

Біреуі, қарауыл, қарайлап тұр –деші,